

10 dimensioner av skicklig undervisning och hur du – och dina kollegor – kan se dem i klassrummet

Del 1. Undervisningskvalitet i praktiken - Läraren	
1. Mål som utgångspunkt för lärandet	2. Lärarens planering och genomförande
3. Lärarens didaktiska kompetens	4. Lärarens undervisningsmetoder
5. Lärarens förmåga att anpassa undervisningen till elevernas behov	6. Lärarens förmåga att utvärdera och reflektera över sin undervisning
7. Lärarens förmåga att samarbeta med andra lärare	8. Lärarens förmåga att utveckla och förbättra sin undervisning
9. Lärarens förmåga att skapa en god läro- och undervisningsmiljö	10. Lärarens förmåga att utveckla och förbättra sin undervisning

Nu kan lärare och rektorer
se, prata om och utveckla
evidensbaserad
skicklig undervisning
i varje klassrum

NYHET

Undervisningsskicklighet i praktiken

Sveriges nya allmändidaktiska observationsunderlag
vilar på vetenskaplig grund. Med andra ord, det i
svensk och internationell forskning som oavsett land
och över tid **återkommande visat leder till studiero,
motivation, lärande och kunskapsutveckling.**

Underlagets 10 dimensioner utgår också ifrån skolans
uppdrag i styrdokumentet för Gru, Gy och Vux.

Det är använt och **prövat under mer än 1800
systematiska lektionsobservationer** genomförda
mellan 2017 och 2022 av Skolkompaniet och Fibbla
Kompetens. Det är utvecklat i samarbete med
BRAVOLesson.

Vad GÖR en skicklig lärare?

Det är undervisningen som har starkast påverkan på elevernas lärande. Det är forskningen och alla som arbetar med utbildning överens om.

Den största fördelen med det nya observationsunderlaget är att det för var och en av de 10 dimensionerna av skicklig undervisning finns **exempel på iakttagbara läraraktiviteter som konkret beskriver vad skickliga lärare GÖR**. Se för dimension 1 och 5 på de följande sidorna.

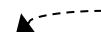
Nu kan skolledare **tillsammans** med lärarna organisera systematiskt **fokus på detaljerna** i evidensbaserad skicklig undervisning i varje klassrum. Det blir ett paradigmskifte för elevernas lärande och lärarnas arbetsglädje.

1

Mål som utgångspunkt för lärande

Forskning har visat att eleverna förväntar sig:

Lärare som visar kunskapens användarvärde framför formella krav och som kommunicerar att lärande är möjligt för alla.

Diskutera.
Bocka för.

- ☐ Här har vi full koll i varje klassrum
- ☐ Ett utvecklingsområde för oss

1. Mål som utgångspunkt för lärandet

Utvecklingssteg	Iakttagbara kriterier kan exempelvis vara
<i>Lärare och elever har samma uppfattning av lektionens mål, som är kopplade till kursplanen</i>	- Lärandemål (vad som ska läras under lektionen – inte bara vad som ska göras) är presenterade och läraren har kontrollerat att eleverna förstått målen korrekt. - Läraren har visat hur målen är kopplade till kursplanen. - Eleverna har fått möjlighet att reflektera kring lärandemålen.
<i>Lärarna anger lärandemål, men de är inte fullt förstådda av eleverna</i>	- Läraren har presenterat lärandemål men har inte kontrollerat hur eleverna förstått dem - Lärandemålen är otydligt formulerade. - Eleverna visar under lektionen att de inte helt förstått vad de förväntas lära sig.
<i>Mål finns men de är inte tydligt formulerade muntligt eller skriftligt</i>	- Läraren kan efter lektionen beskriva de lärandemål som lektionen utformats runt. - Lektionens olika moment hänger samman men det är inte tydligt vilket lärande det ska leda till - Läraren har inte i skrift eller tal formulerat några lärandemål för eleverna.
<i>Inga mål används som utgångspunkt för elevernas lärande</i>	Läraren kan efter lektionen inte ange vad eleverna specifikt skulle lära under lektionen.

© Skolkompaniet i samarbete med Fibbla Kompetens och BRAVOLesson

För var och en av de 10 dimensionerna...

... finns **iakttagbara läraraktiviteter** i en sådan här lärandematrix med kvaliteterna i undervisningen beskrivna i fyra utvecklingssteg. Det som man kan se att läraren gör och som man kan nå samsyn kring.

1. Mål som utgångspunkt för lärande. Till vänster ser du matrisen för dimension 1. Den finns i boken med både kopplingen till styrdokument och forskningsbakgrund för varje dimension.

2

Lärandemiljö

Eleverna förväntar sig:

Lärare som visar passion för undervisning och lärande samt skapar trygga förlåtande lärmiljöer.

- ☐ Här har vi full koll i varje klassrum
- ☐ Ett utvecklingsområde för oss

3

Elevernas delaktighet i lärandet

Eleverna förväntar sig:

Lärare som delar ansvaret för lärandet med eleverna.

- ☐ Här har vi full koll i varje klassrum
- ☐ Ett utvecklingsområde för oss

4

Synliggörande av lärandet

Eleverna förväntar sig:

Lärare som delar ansvaret för lärandet med eleverna.

- ☐ Här har vi full koll i varje klassrum
- ☐ Ett utvecklingsområde för oss

5

Användning av respons för lärande

Eleverna förväntar sig:

Lärare som kommunicerar att lärande är möjligt för alla.

- ☐ Här har vi full koll i varje klassrum
- ☐ Ett utvecklingsområde för oss

5. Användning av respons för lärande

Utvecklingssteg	lakttagbara kriterier kan exempelvis vara
<i>Både läraren och eleverna använder respons för att utveckla lärandet i klassrummet</i>	• Eleverna får respons av både läraren och sina kamrater under arbetets gång. • Läraren kontrollerar hur eleverna förstått lärarens råd och stöd. • Eleverna uppmuntras att ge varandra respons • Lärare och elever knyter responsen till någon form av hjälpmedel ex. lärandematrix
<i>Läraren använder respons på ett sätt som utvecklar elevernas lärande</i>	• Läraren ger respons på ett sätt som stöttar eleverna i deras lärande. • Läraren kontrollerar hur eleverna uppfattat lärarens råd och stöd. • Eleverna tar vara på responsen och med hjälp av den utvecklar de sitt lärande. • Eleverna uppmuntras inte att ge varandra respons.
<i>Eleverna får respons, men på ett sätt som inte utvecklar deras lärande eller arbetsinsats</i>	• Läraren ger respons under lektionen till majoriteten av eleverna. • Läraren kontrollerar inte hur eleverna uppfattat lärarens råd och stöd. • Eleverna har inte fått lära sig hur de skall ta vara på responsen. • Responsen från läraren är inte framåtriktad i lärprocessen utan mer återkopplande till redan utfört arbete. (görandet)
<i>Eleverna får ingen respons av läraren under arbetets gång</i>	• Läraren ger ingen eller mycket lite respons till eleverna under lektionen. • Eleverna efterfrågar inte respons från lärare eller elever.

© Skolkompaniet i samarbete med Fibbla Kompetens och [BRAVOLesson](https://bravolesson.se)

Fokus på det som lärare älskar – att undervisa

5. Användning av respons för lärande. Till vänster ser du lärandematrixen för dimension 5. Den finns i boken med både kopplingen till styrdokument och forskningsbakgrund för varje dimension.

6

Lektionens planering och genomförande

Eleverna förväntar sig:

Lärare som utformar lektioner som skapar struktur
och motivation.

- ☐ Här har vi full koll i varje klassrum
- ☐ Ett utvecklingsområde för oss

7

Lärarens ledarskap i klassrummet

Eleverna förväntar sig:

Lärare som skapar relationer som bygger på ömsesidig respekt. Lärare som visar passion för undervisning och lärande samt skapar trygga förlåtande lärmiljöer.

- ☐ Här har vi full koll i varje klassrum
- ☐ Ett utvecklingsområde för oss

8

Stöd till elever med olika behov

Eleverna förväntar sig:

Lärare som anpassar undervisningen till klasser och individer.

- ☐ Här har vi full koll i varje klassrum
- ☐ Ett utvecklingsområde för oss

9

Användning av rutiner

Eleverna förväntar sig:

Lärare som skapar trygga förlåtande lärmiljöer. Lärare som utformar lektioner som skapar struktur och motivation.

- ☐ Här har vi full koll i varje klassrum
- ☐ Ett utvecklingsområde för oss

10

Samarbetslärande

Eleverna förväntar sig:

Lärare som utformar lektioner som skapar struktur och motivation genom att ge eleverna möjlighet till att arbeta i par eller grupp.

- ☐ Här har vi full koll i varje klassrum
- ☐ Ett utvecklingsområde för oss

Andra om det nya observationsunderlaget

"Det nya underlaget bidrar till det kollegiala lärandet – vi blir bättre på att undervisa!"

Kajsa Andersson-Lundblad
FoU-chef, Norrköpings kommun

"Som ett resultat av att lärare har läst boken har vissa av dem också redan visat och berättat om förbättringar i sin undervisning. Dessutom har vi tillsammans börjat prata samma "språk" om undervisningen."

Maria Franzén,
bitr. rektor Tiundaskolan i Uppsala

"A significant innovation in Swedish education!"

Prof. Sir George Berwick
En av hjärnorna bakom
Londons skolors turn-around

Skicklig undervisning
i varje klassrum

www.bravolesson.se